

การใช้ยาเสพติดในผู้ใช้แรงงานเกษตร

นฤมล จันทร์มา*, ไพฑูรย์ สอนทน*, สุนิต สร้อยทอง*

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของผู้ใช้แรงงานเกษตรใช้วิธีศึกษาเชิงคุณภาพ ข้อมูลถูกเก็บรวบรวมโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มผู้เข้ายาเสพติดจำนวน 104 คน กลุ่มตัวอย่างเลือกจากสถานประกอบการเกษตร และสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มผู้ประกอบการเกษตร 17 คน วิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

แรงงานเกษตรที่ต้องพึ่งพายาเสพติดเพื่อคาดหวังผลของฤทธิ์เพื่อเสริมแรงในการทำงาน นอกจากนี้แรงงานรู้สึกว่ายาเสพติดทำให้พวกเขารู้สึกปกติ ผ่อนคลายมากขึ้น และช่วยให้พวกเขาทำงานได้ชัดเจน แรงงานเกษตรรู้สึกว่า ยาไม่ได้ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานหรือความปลอดภัยของพวกเขา แต่ส่งผลต่อการได้รับค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: การใช้ยาเสพติด, เกษตรกร

* คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Corresponding Author: Narumon Janma Email: dominiger2524@hotmail.com

Received 30/09/2020

Revised 26/10/2020

Accepted 27/11/2020

DRUG USE AMONG AGRICULTURAL WORKERS

Narumon Janma, Paithoon Sonthon*, Sunit Soyton**

ABSTRACT

The objective of this qualitative study was to explore drug use behavior among agricultural workers. The data were collected through interviews 104 drug users from agricultural enterprises were participated as well as 17 entrepreneurs, Content analysis was used to analyses.

Agricultural workers used narcotics to anticipate the effects of their actions to strengthen their work. In addition, workers feel that drugs make them feel more relaxed and help them think clearly. They feels that drugs do not affect their performance or safety, rather, using drug resulting in increased pay.

Keywords: Drug use, agricultural

* Faculty of Science and Technology, Phetchaboon Rajabhat University

ภูมิหลังและเหตุผล (Background and rationale)

การใช้ยาเสพติดทั่วโลกจากรายงาน WORLD DRUG REPORT 2019 พบว่า มีผู้ติดกัญชา 188 ล้านคน สารสกัดจากฝิ่น 35 ล้านคน ยาบ้าสารกระตุ้นต่าง ๆ 37 ล้านคน ยาอี 22 ล้านคน ยาแก้ปวด-ยานอนหลับ 18 ล้านคน และโคเคน 17 ล้านคน¹ ทั่วโลกมีผู้ติดยาเสพติดประมาณ 250 ล้านคน² ในกลุ่มแรงงานเกษตรกรใช้กัญชา รองลงมาคือ พืชกระท่อม ไซส์ และเฮโรอีน³ นับศตวรรษ ประมาณ 6,000 ปี ก่อนคริสตกาลมีการใช้เมล็ดและน้ำกัญชาในส่วนผสมของอาหารในจีน⁴ เมื่อ 5,000 ปี ก่อนคริสตกาลมีการใช้ฝิ่นบรรเทาความเจ็บปวดและบรรเทาความกลัดกลุ้มของชาวกรีก ส่วนชาวอินเดียก็ใช้ฝิ่นเพื่อให้เกิดความมึนเมาได้รับความสุขและสามารถช่วยลืมความทุกข์ต่าง ๆ⁵

ประเทศไทยเป็นสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(AEC) ในปี 2558 เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจการเกษตรอัตราภาษีสินค้าลดลงเหลือ 0% ทำให้การแข่งขันสินค้าเกษตรส่งออกเปิดเสรีมากขึ้นเฉพาะ โดยเฉพาะข้าว⁶ในปี พ.ศ. 2560 แรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ เมียนมา ลาวและกัมพูชาที่ได้รับอนุญาตทำงานด้านเกษตร 174,655 คน⁷ เป็นโอกาสให้แรงงานต่างด้าวในไทยเข้ามาทำกิจกรรมภาคการเกษตรแปรรูปยาเสพติด⁸ จึงมีการใช้ยาเสพติดเพื่อกระตุ้นการทำงานเพิ่มผลผลิต ในปี พ.ศ. 2559 มีผู้เข้า

บำบัดรักษายาเสพติดเมื่อจำแนกตามอาชีพ รับจ้าง ว่างาน และเกษตรกร จำนวน 41,685 คน (42.9%) 20,148 คน (20.7%) และ 12,729 คน (13.1%) ตามลำดับ⁹

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า ยังไม่มีข้อมูลที่บ่งชี้สถานการณ์ยาเสพติดในกลุ่มแรงงานเกษตรที่ลงรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะงาน ขั้นตอนพึ่งยาเสพติดเพื่อนำสู่กิจกรรมป้องกันยาเสพติดที่เหมาะสมกับสภาพปัญหา กลไกระบบเฝ้าระวัง และจำเป็นในการพิจารณาจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มแรงงานเกษตรให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น นำมาสู่วัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของผู้ใช้แรงงานเกษตร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา (Objective)

เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเสพติดของผู้ใช้แรงงานเกษตร

วิธีการศึกษา (Method)

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเสพติดเพื่อการทำงานภาคเกษตรในสถานประกอบการ ผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการเกษตร จากบัญชีรายชื่อสถานประกอบการที่สมัครใจ ทำให้มีผู้ใช้ยาเสพติดสมัครใจในการสัมภาษณ์ 104 คน และผู้ประกอบการ 17 คน

การสัมภาษณ์เชิงลึกได้ดำเนินการตั้งแต่ เดือนกันยายน 2560 เดือน เมษายน 2561 โดยมีผู้เข้าร่วมแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การปลูกผัก การทำนา ทำสวน และปลูกพืชไร่ ระยะเวลาการสัมภาษณ์แตกต่างกันไป จาก 40 นาที ถึง 70 นาที

ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ที่เก็บได้ทั้งหมดจะถูกตรวจสอบจากนักวิจัย สร้าง “แก่นเรื่อง” จัดแยกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ ตรวจสอบความถูกต้องตรงประเด็น (Verification) การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) และวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

จริยธรรม

ในการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมทุกคนและได้รับการยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรหรือบันทึกไว้ก่อนที่จะเริ่มการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ให้ความมั่นใจในความลับของการสัมภาษณ์ที่บันทึกไว้และแจ้งชื่อตำแหน่งของผู้สัมภาษณ์ ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษา Protocol สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ทางจริยธรรมได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่นโดยยึดหลักเกณฑ์ตามคำประกาศเฮลซิงกิ (Declaration of Helsinki) รหัส HE601238

ผลการศึกษา (Results)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและการตีความข้อมูลกลุ่มอาชีพเกษตรที่ แบ่งเป็น 4 ประเภท

คือ การปลูกผักสวน ทำนา ทำสวน และพืชไร่ โดยสรุปจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. เตรียมดิน

1.1 การปลูกผัก

การเตรียมดินเจ้าของรถไถเป็นนายหน้างานรับจ้างเหมาไถดินไร่ละ 400 - 700 บาท นายหน้าจะเตรียมเครื่องคั่วกลิ้งส่วนยาฆ่าวัชพืชมามาใช้ก่อนเริ่มทำงานและเตรียมไว้ใช้เพิ่มขณะทำงาน

“ใช้ยาฆ่าทนต่อการทำงานหนัก ถ้าไม่สู้บนี้ก็คือ งานไม่ค่อยมีที่หันมาสูบ คือ ทำงานได้เยอะสองเท่า” (FP1)

1.2 การทำนา

เจ้าของที่นาจ้างรถไถนา 2-3 รอบก่อนปล่อยน้ำเข้านา ขั้นตอนนี้ต้องเร่งรีบไถให้ทันฝนทนต่อการหว่านเมล็ดข้าว การไถจะใช้ยาเสพติดก่อนทำงานเพิ่มความขยัน เสร็จทันเวลา ทนแดด ทนฝน

1.3 พืชไร่

การใช้ยาเสพติดในกลุ่มปลูกพืชไร่ มันสำปะหลังและไร่ข้าวโพด มีลักษณะใกล้เคียงกัน ใช้ยาเสพติดก่อนทำงานและอีกรอบคือกลางคืนเฝ้าดูแลหมุมเพื่อทำงานผลิตเพลินขึ้น ไม่เมื่องนอน

“ยาบ้าทำให้รู้สึกอารมณ์ดีขึ้น ทำงานได้ต่อเนื่อง เป็นตัวของตัวเอง” (FFC5)

2. การดูแล

2.1 การปลูกผัก

เจ้าของสวนผักหรือนายหน้ารับเหมาจะนำยาฆ่าแมลงผสมกับน้ำให้ลูกน้องดื่มเพื่อมีแรงทำงานกล้าแดดได้ อืด ทน และงานเสร็จเร็วขึ้นเพื่อรับงานเหมาต่อได้มากขึ้น

“พอรู้บ้างว่านายจ้างผสมยาฆ่าลงน้ำให้ดื่ม ดื่มไปก็ได้อึดตามเวลาพอดี”
(FP4,FP9)

2.2 การทำนา

แรงงานได้รับค่าตอบแทนแบบเหมา มักรับงานย่อยเพิ่มในการดูแล จึงพึ่งพายาเสพติดใช้ทั้งวิธีผสมน้ำกินและสูบควันทั้งเมื่อก่อนทำงาน

“ยาบ้า 4 เม็ด ผสมไอซ์แล้วระยะเวลาทำงานมันนานกว่าเดิมทั้งวันทั้งคืน ไม่เพิ่มบ่อย” (FF5)

2.3 ทำสวน

นายหน้ารับเหมาเป็นไร่แรงงานเป็นลูกน้องทุกชั้นตอนพึ่งพายาเสพติดนายหน้าผสมน้ำให้ดื่มและใช้ยาเสพติดเองเพื่อกระตุ้นตัวต่อทนกับความง่วงเพราะต้องกรีดยาง ตั้งแต่เที่ยงคืนถึงตีห้า ช่วงกลางวันต้องบำรุงและถางหญ้า และรับงานดูแลสวนผลไม้อื่น ๆ

“พวกใช้แรงงานสูบยาบ้า เขาใช้เพื่อทำงาน/ส่วนพวกวัยรุ่นจะใช้เพื่อกินเหล้าได้ทน” (FFC3)

2.4 พี่ไร่

งานเฝ้าไร่ขณะเก็บผลผลิตตลอดทั้งคืนจะพึ่งพายาเสพติด ส่วนไร่อ้อยพบช่วงฤดูเปิดหีบอ้อย การตัดมัดอ้อยส่งโรงน้ำตาล เริ่มจากกระบวนการดูแลบำรุงต้นอ้อย นายหน้ารับงานมา นายหน้าจะนำยาเสพติดผสมกับน้ำให้แรงงานลูกไร่กินเพื่อให้งานอึด ทน และงานเสร็จเร็วขึ้น

“ยาบ้าทำให้ขยันจริงแต่นอนไม่หลับต้องออกไปไร่ทำงานที่ค้างอยู่อย่างนี้ได้ 2 วัน วันที่สามถึงจะนอนได้ตามเวลาปกติ”
(FFC9)

3. เก็บเกี่ยว

3.1 การปลูกผัก

ตัดผักเหมาเป็นไร่ กิโลกรัมละ 50 สตางค์ – 2 บาท แรงงานเป็นผู้ใช้ยาบ้าเองเพื่อตัดผักได้ปริมาณมากค่าตอบแทนมากขึ้น ักัญชาใช้ก่อนทำงาน ช่วงพักและหลังเลิกงาน เพื่อปรับอารมณ์ทำงานมีความสุข เคลิบเคลิ้ม

“เหมาตัดผักตั้งแต่บ่ายสามถึงตีห้า ได้หลายเจ้าล่ำเลียงขึ้นรถได้สบายๆ โดยเฉพาะฤดูฝนสูบ 2 รอบเอาที่แปลงผักนั้นแหละครั้งละ 2-4 เม็ด” (FP12)

3.2 การทำนา

เกี่ยวข้าวกลุ่มที่มีโอกาสใช้ยาเสพติดมากที่สุด คือ คนขับรถเกี่ยวข้าว ได้ค่าตอบแทนเหมาไร่ละ 450-500 บาท ใช้

เพื่อให้ทำงานได้นานและทนมากขึ้น เพื่อรับ
งานมากขึ้นในแต่ละวัน

“ยาบ้าเอาแต่เข้าก่อนทำงาน ทำงานดี
ไม่รีบ ทนแดด เพลินขับเกี้ยวถึง
กลางคืน” (FF4)

3.3 ทำสวน

ช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิตต้องเร่งต่อ
เวลาส่งออกให้ทันต่อราคาที่ยังสูง แรงงานจะ
ใช้ยาเสพติดเองถูกกำหนดด้วยเวลาเหมาเก็บ
เป็นไร่ ใช้ก่อนทำงานและช่วงแบกเก็บ
ผลผลิต

3.4 พี่ไร่

นายหน้าหาไร่ร้อยละพร้อมตัด กลุ่ม
แรงงานรับตัด การใช้ยาที่มีทั้งกินผสมน้ำจาก
นายจ้างและใช้ยาเสพติดเอง เร่งกับเวลาที่มี
ผลต่อคุณภาพน้ำอ้อย

“ผลิตเพลินไม่เหนื่อย สนุกสนาน ยิ้ม มี
ความสุขไม่เครียด อารมณ์ดี ก็ดูหาราคา
ไม่แพง 100-200 บาทต่อ 1 วัน ยาได้ 6
เชียง สูบ 18-20 มวน” (FFC12)
“เข้าสูบยาบ้าใช้ก่อนลงตัดอ้อยได้ 6
ชั่วโมง ช่วงพักใช้อีกครั้งจะมีแรงถึงสามทุ่ม
กลางคืนทำงานต่อก็ใช้อีกรอบ พอจะนอน
ขอสูบกัญชาเพื่อลดฤทธิ์ยาบ้าเพื่อให้หลับ”
(FFC2,FFC16)

4.1 การปลูกผัก

ขนผลผลิตขึ้นรถคันละ 600 บาท ใช้
ยาบ้าก่อนทำงานเพื่อการตื่นตัว กลุ่มกัญชา

ใช้ก่อนทำงานและช่วงพัก การขนส่งคนขับรถ
จะทำงานช่วงเย็นถึงหกโมงเช้าจึงต้องพึ่งพา
ยาเสพติด หากฤดูที่ผักออกมากจะรับรอบวิ่ง
ส่งผักทั้งวันทั้งคืน

“มีสมาธิขับรถ มั่นใจขับดีทันเวลาส่ง
ตลาดใหญ่ก่อนเที่ยงคืน พกฉีดยาขับ
ชากลับนอนมา” (FP3)
“ขับรถชนผักทางบนเขาใช้ยาบ้าในป่า
ใจจดทนต์ ใจเย็น ต้องขับส่งผักทั้งคืน
โดยเฉพาะฤดูหนาวและฤดูฝน ให้ทัน
พ่อค้าคนกลาง ราคาผักกำลังสูง”
(FP4,FG7)

4.2 พี่ไร่

รถขนอ้อยของโรงงานไม่พบในการ
ใช้ยาเสพติดเพราะเป็นตามรอบที่วางไว้
ไม่เร่งรีบกับเวลา แต่พบในโรงงานน้ำตาลที่ใช้
ยาเสพติด ฝ่ายลูกหีบ ช่วงเกี่ยวน้ำตาล ฝ่าย
ควบคุมระบบหม้อต้ม และแรงงานแบก
น้ำตาล

สัมภาษณ์ผู้ประกอบการด้านงาน

เกษตร พบว่า ลักษณะงานทุกขั้นตอนเป็น
การจ้างเหมาทั้งแรงงานประจำและแรงงาน
จ้างชั่วคราว พบว่า แรงงานหายาเสพติดมา
ใช้เพื่อการทำงานเป็นรายบุคคลโดยสูบควัน
หรือผสมน้ำ หากเกิดอุบัติเหตุในการทำงาน
สถานประกอบการจะไม่ชดเชยค่าเสียหายใด ๆ
ที่ผ่านมา พบว่า แรงงานแฝงการปลูกกัญชา
ตามไร่ข้าวโพดแนวเขา และปลูกต้นกระท่อม
ตามสวนยาง ซื้อมาใช้เพื่อผ่อนคลาย

เพื่อมาใช้แต่ละวัน ปริมาณการใช้ 1 เม็ดได้ 4 ส่วน เดียวนี้ 4 เม็ด เท่ากับ 1 ส่วน ผู้หญิงสูบ ครั้งละ 2 เม็ด เริ่มใช้ไอซ์ เข้ามาผสม การเลือกใช้วิธีเสฟ มีสิ่งที่น่าสนใจ 2 ประการ คือ ความปลอดภัยจากการเสฟและการรับรู้ฤทธิ์ของตัวยา โดยปริมาณที่เสฟอยู่ในช่วง 2-20 เม็ด ต่อวัน แบ่งระยะห่างในการเสฟ 2-5 ชั่วโมง

วิจารณ์ (Discussions)

ศึกษาพฤติกรรมการใช้สารเสพติดเพื่อการทำงานภาคเกษตรในสถานประกอบการ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก 104 คน พบว่า การใช้ยาเสพติดในกลุ่มแรงงานเกษตรแพร่กระจายลงไปถึงแรงงานประจำและแรงงานรับจ้างเข้าถึงยาเสพติดเป็นเรื่องง่าย ใช้เพื่อการทำงานเป็นเรื่องปกติทำได้ในทุกกรณีสถานที่และเวลา

จากการศึกษา Drug problems on-farm คนงานเกษตรกรปี 2017 ประเทศออสเตรเลีย ของ Kristy Moroney กล่าวว่า การใช้ยาเสพติดเป็นส่วนหนึ่งของกิจวัตรประจำวัน ทำให้พวกเขาเป็นปกติผ่อนคลายมากขึ้น methamphetamine มีความสุขและกระปรี้กระเปร่า 8-12 ชั่วโมง “ใช้ยา methamphetamine มันง่ายที่จะปลุกได้อย่างรวดเร็วหรือปลุกได้มาก” “ฉันไม่สามารถเริ่มต้นวันใหม่จนกว่าจะได้ใช้ยาบ้า”¹⁰ การใช้ยาเสพติดเป็นปัจจัยสำคัญในการเพาะปลูกต่อการปรับตัวในสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลง¹¹

ชั่วโมงการทำงานมีความสัมพันธ์ต่อการใช้ยาเสพติด ทนต่อการทำงานที่หนัก และระบายความเครียดที่ควบคุมโดยเวลา¹² คนงานเกษตรกรใช้กัญชามากที่สุด (13.7%) รองลงมาคือยาบ้า (9%)¹³ และเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าคนที่ไม่ได้ทำงาน¹⁴ และได้รับผลกระทบ เช่น เสียค่าใช้จ่ายฟื้นฟูร่างกายและจิตใจที่แย่ง ต่อครอบครัวชุมชนและคนอื่น ๆ และเสี่ยงต่อการบาดเจ็บในที่ทำงาน¹⁵ ความรุนแรงในครอบครัว มีปัจจัยสัมพันธ์ ได้แก่ ความถี่ในการใช้ ปริมาณการยาเสพติดรายได้และสถานภาพสมรส¹⁶ สารตัวแรกที่เริ่มใช้ คือ กัญชา รองลงมาคือ cocaine (88.9% หรือ 113 จาก 127) และสารที่สอง (79.2% หรือ 88 จาก 111) ตามลำดับ¹⁷ สอดคล้องกับการศึกษา Drug use Pattern among Health Care workers 2016 รูปแบบการใช้ยาเสพติดของประชากรแรงงานทั่วไปในสหรัฐพบว่าใช้ marijuana ในขณะที่ทำงานมากที่สุดรองลงมาคือ amphetamine.¹⁸

ข้อยุติ (Conclusions)

งานที่ทำพืชไร่ พบว่า พืชยาเสพติดมากที่สุด รองลงมาคือ ปลูกผัก ทำสวน และทำนา ยาเสพติดที่ใช้มากที่สุด คือ ยาบ้า รองลงมาคือ กัญชา และยาบ้าผสมไอซ์

การใช้ยาเพื่อเพิ่มผลผลิตการเกษตรคุ้มค่าตอบแทนที่ได้รับเพื่อมาใช้จ่ายดูแลครอบครัวถึงแม้ครอบครัวจะรู้ว่าใช้ยาเสพติด

แต่ด้วยความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับเหมา การควบคุมลูกน้อง ความมั่นใจต่อกำลังแรงงานที่ได้รับในฤทธิ์ยาทำให้รับงานได้มากขึ้น ให้ความสำคัญของยาเสพติดเพียงเป็นตัวช่วยในการทำงาน “หากเลิกทำงานเมื่อไหร่จะเลิกใช้ยา” กระบวนการเร่งรีบของการเก็บผลผลิตให้ทันต่อเวลาที่จำกัดเพื่อป้อนเข้าสู่โรงงานแปรรูป มีโอกาสใช้ยาเสพติดมากที่สุด เพราะมีระยะเวลาเป็นตัวกำหนดและคุณภาพของผลผลิต

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

ในสถานประกอบการขนาดเล็กควรเฝ้าระวังปัญหาเสพติดประเมินสภาพการทำงานของแรงงานบ่อยครั้งเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด

เอกสารอ้างอิง (References)

1. United Nations Office on Drugs and Crime. **World Drug Report 2019**. Vienna: United Nations publication; 2019.
2. Kanato M, Leyatikul P, Choomwattana C. **ASEAN DRUG MONITORING REPORT 2016**. Bangkok: ASEAN Narcotics Cooperation Center; 2017.
3. Kanato M. National household survey on substance use 2016. **ONCB Journal** 2017; 36(2): 37-48.

สถานะองค์ความรู้ (Body of knowledge)

การเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในสถานประกอบการต้องได้รับความร่วมมือ จากทุกภาคส่วนในชุมชนเน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม มีระบบติดตามต่อเนื่องชัดเจน วางแผนการพัฒนาศักยภาพแรงงาน มีฝ่ายให้คำปรึกษาในทุก ๆ ด้านเพื่อเสริมกำลังใจต่อแรงงาน

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgements)

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จด้วยดีผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่เสียสละเข้าร่วมงานวิจัย และขอบคุณสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในการสนับสนุนทุนวิจัยหลัก

4. Perngparn U, Aramrattana A, Areesantichai C. Methamphetamine Dependence Treatment Rehabilitation in Thailand: A Model Assessment. **J Med Assoc Thai** 2019; 94(1): 110-117.
5. Leyatikul P, Kanato M. Using Population Based Data on Drugs Abuse to Estimate the Relative Need for Medical Services in Thailand. **J Med Assoc Thai** 2015; 98(Suppl 6): 25-33.

6. Seemanon K, Sanguanwongse V, Titapiwatanakun B, Sirisupluxana P, Kikuchi P, Yamao M. Preparing agricultural product marketing for the new AEC market: A case study for improving the marketing organization for farmers in Chiang Rai Province, Thailand. **Journal of Agricultural Extension and Rural Development** 2015; 7(4): 105-113.
7. Ministry of Justice. **Annual Report Thailand Narcotics Control 2015**. Bangkok: Office of the Narcotics Control Board Ministry of Justice; 2015.
8. Sujatanond S, Tibkaew AP, Pramojanee P. Consequences of the Asean Economic Community (AEC) on Thailand Agricultural Situation and Food Security of Southern Thailand. **GMSARN International Journal** 2013; 7(2013): 139-144.
9. Phillips M, Allsop S, Calogero C. **Drugs and Work: Responding to alcohol and other drug problems in Australian workplaces**. Melbourne: IP Communications; 2001.
10. Bletzer KV. New Drug Use Among Agricultural Workers. **Journal Substance Use & Misuse** 2014; 49(8): 956-967.
11. Janma N. Drug use among transportation workers. **Community Health Development Quarterly Khon Kaen University** 2020; 8(1): 117-128. [in Thai].
12. Pidd K, Berry JG, Harrison JE, Roche AM, Driscoll TR, Newson RS. **Alcohol and work: patterns of use, workplace culture and safety**. **Injury Research and Statistics Series Number 28**. Canberra: Pirion; 2006.
13. Allan J, Meister P, Clifford A, Whittenbury K, Alston M, Ball P. **Drug and Alcohol use by farming and fishing workers**. Canberra: Union Offset Printing; 2012.
14. Lucas P, Baron EP, Jikomes N. Medical cannabis patterns of use and substitution for opioids & other pharmaceutical drugs, alcohol, tobacco, and illicit substances; results from a cross-sectional survey of authorized patients. **Harm Reduction Journal** 2019; 16(9): 1-11.
15. Janma N, Kanato M, Leyatikul P. **Drug use among agriculture-related workers in Thailand**. **F1000Research** 2019; 8(818): 1-13.
16. Thumwong N. Domestic violent among methamphetamine users in

- northeast Thailand. **Community Health Development Quarterly Khon Kaen University** 2020; 8(3): 351-352. [in Thai].
17. Werb D, Hayashi K, Fairbairn N, Kaplan K, Suwannawong P, Lai C, et al. Drug use patterns among Thai illicit drug injectors amidst increased police presence. **Substance Abuse Treatment, Prevention, and Policy** 2009; 4(16): 1-5.
18. Obafemi A. Drug use Pattern among Health Care workers. **J Med toxicol clin forensic med** 2017; 3(4): 1-4.